

Úvodník

Je tomu již dvacet let, co zemřela přední česká vědkyně a vysokoškolská učitelka, vývojová psychologička Jarmila Kotásková. Byla brněnskou rodačkou a obor psychologie počala studovat v Brně. Během studia přesídlila do Prahy a promovala již jako pražská absolventka. Již během studia se orientovala na vývojovou psychologii. Při studiu na vysoké škole pracovala v dětském domově v Dobřichovicích. Po mateřské dovolené nastoupila do Ústavu hygieny (nynější Státní zdravotní ústav), kde stála u zrodu a prvních let longitudinálního výzkumu Dlouhodobé sledování růstu a vývoje dítěte, zkráceně Pražská longitudinální studie, který byl zahájen v roce 1956. Pražská studie spolu s podobnou studií v Brně vycházely z doporučení světové organizace Centre d'Enfance. V rámci projektu byly od novorozeneckého věku sledovány pediatrické, antropologické, psychologické a sociální aspekty vývoje dětí. Výzkum díky péči Miluše Havlínové, Václava Břicháčka a Vladimíra Kebzy pokračuje dodnes.

Aspiranturu J. Kotásková nastoupila v psychologickém oddělení Pedagogického ústavu ČSAV. Když se toto oddělení stalo v r. 1967 základem Psychologického ústavu ČSAV, zůstala zde a pracovala v ústavu až do svých posledních dní. Po sametové revoluci byla v r. 1990 jeho ředitelkou.

V rámci vývojové psychologie se zaměřila na metodologii longitudinálních výzkumů a na socializaci dítěte, nejvýznamnější se však postupně stala její práce na tématu morální vývoj dítěte. V této oblasti se stala uznávanou autoritou. Spolu s Igorem Vajdou vytvořila nástroj k posílení morální zralosti osobnosti (Test morální zralosti osobnosti, vydaly Psychodiagnostické a didaktické testy Bratislava v r. 1983). Své poznatky shrnula do monografie Socializace a morální vývoj dítěte (Praha, Academia 1987).

Pamatuji si, jak byla v souvislosti s listopadem 1989 okouzlena mravní pevností a morální vyzrálostí studentů. Byla velmi šťastná, že mladí lidé svými činy dokázali své morální kvality (poctivě připouštěla, že je podceňovala, protože by neřekla, že jsou takové pevnosti a důslednosti schopni). Volba tématu morálního vývoje byla pro Jarmilu Kotáskovou příležitá: sama byla přímá, pevných zásad, nepotrpěla si na dlouhé okolky a taktizování.

Jarmila Kotásková učila vývojovou psychologii, vedla aspiranty a doktorandy, byla členem odborných společností, oponovala, konzultovala, nezištně radila. Díky mezinárodnímu uznání se jí podařilo již v roce 1991 získat pro Prahu pořadatelství jedné z prvních významných mezinárodních konferencí, 6th Prague International Conference „Psychological Development and Personality Formative Processes“.

Její skon byl prožíván bolestně, protože byla nejen uznávanou odbornicí, ale pro svůj temperament, radostnost a přátelskost byla velmi oblíbená.

Toto číslo je věnováno památce doc. PhDr. Jarmily Kotáskové, CSc.

I. Šolcová